

передается ошибочный, сокращенный вариант слов, в том числе аббревиатур: «у тех кто в эсэсэр родился /в душе есть маленький балкон /там разный хлам и непременно /две пары деревянных лыж /© Шел» [1].

Звуковое подобие слов выражается в таком приеме, как фонетический каламбур, когда в словах на основе звукового подобия выделяются якобы общие элементы, например, у Иры Сорокиной в «12.ком»:

*В каждом доме - по КОМу,
сКОМканно каждый живёт,
НеКОМу жить по уму,
Варится жизни КОМпот.
РасКОМмуниженный быт,
Строить? - да было б КОМу!
КОМья из прошлых обид...
Счастье - ничКОМ на кону...
Кто КОМандиром - секрет,
Правда сидит под замКОМ.
...Встало искусство в ответ
В горле застывшим КОМКОМ [3].*

«Фонетический каламбур» (термин В.З. Санникова) работает на том, что его элементы напоминают друг друга благодаря сходству, рифмоподобному созвучию или общности начальных слогов.

Заключение. Таким образом, фонетический аспект языковой игры в сетевой поэзии неразрывно связан со стилизацией под разговорную речь, несет юмористическую направленность и является способом заострения внимания на звуковой стороне поэтического произведения.

1. Пирожковая [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://perashki.ru>. — Дата доступа: 07.09.2018.
2. ПироШНОК [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://vk.com/wall-51552915_26495. — Дата доступа: 07.09.2018.
3. Стихи.ру [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.stihi.ru>. — Дата доступа: 07.09.2018.

РЭПРЭЗЕНТАЦЫЯ АСАБЛІВАСЦЕЙ ХАРАКТАРУ ЧАЛАВЕКА ПРЫ ДАПАМОЗЕ СТЫЛІСТЫЧНА АФАРБАВАНАЙ БЕЗЭКВІВАЛЕНТНАЙ ЛЕКСІКІ

Бучкіна А.В.,

*студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Арыямёнак Г.А., канд. філал. навук, дацэнт*

Кожнае слова ў мове абазначае тое ці іншае паняцце. Але, акрамя асноўнага лексічнага значэння, лексема можа мець пэўную экспрэсіўную ці эмацыянальную афарбоўку, якая называецца стылістычнай.

Стылістычная афарбоўка (канатацыя) – гэта пэўныя дадатковыя рысы, адценні, які суправаджаюць асноўны змест паняцця. У штодзённым маўленні і ў мастацкай творчасці да асноўнага семантычнага значэння слова часта дадаюцца адценні, якія выражаюць эмацыійныя або ацэначныя адносіны моўніка да прадмета гаворкі.

Значэнне безэквівалентных слоў таксама можа ўскладняцца элементам ацэначнасці. Яна ўзнікае пры называнні такіх аб'ектаў рэчаіснасці, уласцівасці якіх уключаюцца ў сістэму каштоўнасцей арыентацый людзей і выклікаюць стэрэатыпныя ацэнкі. Так, пры супастаўленні адпаведнікаў *нікчэмнік – никчемный человек* мы лёгка выяўляем адмоўную ацэначнасць беларускага наймення. Тое самае датычыцца слоў *нядбалец, прадажнік, папіхач, недавярак* і інш. Для слоў *сумленнік, руплівец, весялуха* характэрна ацэначнасць ужо іншага, станоўчага характару [1, с. 7].

Эмацыянальна-экспрэсіўная афарбаванасць безэквівалентнай лексікі найбольш яркава выяўляецца на прыкладзе тых слоў, што абазначаюць асаблівасці характару, светабачання, адносіны да жыцця, працы ды ўвогуле псіхалогію чалавека.

Актуальнасць дадзенага даследавання звязана з апісаннем эмацыянальна афарбаванай безэквівалентнай лексікі, якая служыць для раскрыцця псіхалогіі, рыс характару чалавека, яго

светабачання, адносін да працы, жыцця. Аналіз адпаведных лексічных адзінак дае магчымасць атрымаць больш істотнае і глыбіннае ўяўленне пра менталітэт беларускага народа, самабытнасць нашага этнасу.

Мэта артыкула – выявіць і прааналізаваць адзінкі безэквівалентнай лексікі з эмацыянальна-экспрэсіўнай афарбоўкай, якія рэпрэзентуюць асаблівасці характару чалавека, на аснове “Слоўніка беларускай безэквівалентнай лексікі” І.Р. Шкрабы.

Матэрыял і метады. Матэрыялам для даследавання служаць стылістычна афарбаваныя безэквівалентныя словы, зафіксаваныя ў “Слоўніку беларускай безэквівалентнай лексікі” І.Р. Шкрабы, якія характарызуюць псіхалогію, рысы ментальнага аблічча чалавека. Метады даследавання – апісальна-класіфікацыйны і аналітычны.

Вынікі і іх абмеркаванне. Падчас даследавання пад увагу бралася пэўная група эмацыянальна афарбаваных безэквівалентных слоў, якія выяўляюць псіхалогію, рысы характару чалавека, яго светабачанне, адносін да працы, жыцця ўвогуле. На падставе аналізу “Слоўніка беларускай безэквівалентнай лексікі” І.Р. Шкрабы можна паводле прадметна-тэматычнага прынцыпу падзяліць усе зафіксаваныя ў ім безэквівалентныя словы адпаведнага кшталту на 2 семантычныя групы:

1) словы, што выражаюць станоўчую канатацыю: *бывалец, весялуха, даліктун, руплівец, сумленнік, цалок, шчыруха / шчырэц. То ты б лепей узяла ды Іллюка не прыняла, – падперла рукі ў бокі Тэгля. – Так бы яму, даліктуну, і сказала: “Не выганім, але проша вон”* (У. Караткевіч. Каласы пад сярпом тваім) [1, с. 73];

2) словы, што выражаюць адмоўную канатацыю: *ваўкаваты, гняўко, звераваты, здзеклівы, лайдакаваты, медзведзяваты, мітуслівец, нахабнаваты, неахайнік, недавярак, нездаляка, нецярплівец, нешчаслівец, нікчэмнік, нюхлівы, нядбалец, няўклюдка, няўрымста, панаваты, папіхач, рызыконт, цемнік, галамоўза, зняверца, непакора, пакідзішча, самотнік, фацэт. На Улляне тады, як гаварыў мне хросны, “вада не трымалася”, няўрымста была і рагатуха* (Я. Брыль. Ніжнія Байдуны) [1, с. 185].

Заклучэнне. На аснове аналізу адзінак безэквівалентнай лексікі з эмацыянальна-экспрэсіўнай афарбоўкай, якія рэпрэзентуюць асаблівасці характару чалавека, мы прыйшлі да наступных высноў:

– сярод прааналізаваных лексем, што маюць эмацыянальна-экспрэсіўную афарбоўку і раскрываюць псіхалогію, рысы характару чалавека, яго светабачанне, адносін да працы, жыцця, можна вылучыць словы як са станоўчай, так і з адмоўнай канатацыяй;

– група слоў, што выражаюць адмоўную канатацыю, уключае ў сябе значна большую колькасць лексічных адзінак. Гэта абумоўлена тым, што беларускія людзі спрадвеку з’яўляліся працавітымі, сумленнымі, гасціннымі, сціплымі, таму гультайства, пляткарства, нахабніцтва і іншыя заганныя рысы заўсёды крытыкаваліся і высмейваліся;

– аналіз адпаведных лексічных адзінак дае магчымасць атрымаць больш істотнае і глыбіннае ўяўленне пра менталітэт беларускага народа, самабытнасць нашага этнасу.

1. Шкраба, І.Р. Слоўнік беларускай безэквівалентнай лексікі (у рускамоўным дачыненні) / І.Р. Шкраба. – Мінск: Бел. Энциклапедыя імя П. Броўкі, 2008. – 320 с.

ЯЗЫКОВАЯ РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ КОНЦЕПТОВ ЗАКОН И СУД

Виноградов И.А.,

*аспирант ВГУ имени П.М. Машиерова, г. Витебск, Республика Беларусь
Научный руководитель – Маслова В.А., доктор филол. наук, профессор*

Исключительно важную роль для устойчивости современного социума играют закон и суд как механизмы регулирования отношений между людьми. Концепты *закон* и *суд* необходимы в современном мире для обозначения четких границ между допустимым и недопустимым, справедливым и несправедливым. Данные концепты корректируют поведение человека, если он нарушает пределы дозволенного.

Целью данного исследования является определение особенностей концептов *закон* и *суд*.